

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Over de bestrijding van radicalisme en extremisme [2]

Jos Geysels: ‘Over sommige democratische principes valt niet te strijden’

door *Jan Prij*

Redactiesecretaris CDV

CDV sprak met Jos Geysels, één van de grondleggers van het cordon sanitaire, lid van de Vlaamse Groenen (voorheen Agalev) en minister van Staat. Hij hekelt de vele misverstanden over het cordon, vooral in Nederland. Het cordon bepaalt immers niet dat de politieke discussie met extreem rechts moet worden vermeden, of dat de problemen die deze partijen aankaarten moeten worden verzwaagd. Integendeel. Wél dat er niet kan worden samengewerkt met een partij die wegens structureel racisme is veroordeeld. Omdat er nu eenmaal over sommige democratische principes niet valt te onderhandelen of te strijden.

* * *

‘Het cordon stamt uit 1989. Op 10 mei van dat jaar sloten de voorzitters van CVP (Herman Van Rompuy), SP (Frank Vandebroucke), PVV (Annemie Neyts), de secretaris van VU (Paul Van Grembergen) en ondergetekende (Agalev) een protocol waarbij ze zich ertoe verbonden “geen politieke akkoorden af te sluiten of afspraken te maken met het Vlaams Blok, noch in het kader van demo-

cratisch verkozen organen op gemeentelijk, provinciaal, gewestelijk, nationaal en Europees niveau, noch in het kader van verkiezingen voor de genoemde niveaus”. De motivatie was duidelijk: Vlaams Blok miskent in zijn programma en politieke praktijk de fundamentele democratische uitgangspunten en daarmee verbonden menselijke grondrechten. Dit betekent allerminst dat

Er zijn veel misverstanden over het cordon, vooral in Nederland

het debat niet moet worden aangegaan. Je móet juist debatteren en nagaan wat de voedingsbodems zijn voor extreme stromingen in de politiek. Democratie veronderstelt ideologische diversiteit en dus een levendige politieke strijd. Maar dit impliceert het aanvaarden van die grondbeginselen en grondrechten. Zoals het gelijkheidsprincipe en het non-discriminatiebeginsel. Volgens de ondertekenaars viel het Vlaams Blok onder dit democratisch minimum; er was – en is – dus geen reden om met deze partij samen te werken. Het cordon is in deze zin veel meer een principieel statement dan een strategie. Het maakt een fundamenteel

onderscheid tussen politieke “tegenstanders” in de democratie en “vijanden” van de democratie.’

* * *

‘Er zijn veel misverstanden over het cordon, vooral in Nederland. Het gaat er niet om, hen te isoleren, buiten te sluiten van debat of uit te sluiten in de media. Integendeel. Het cordon is “slechts” een afspraak waarbij politieke samenwerking in de strikte zin (gezamenlijke politieke initiatieven) en bestuursakkoorden om op de verschillende politieke niveaus meerderheden te vormen, worden uitgesloten. Volgens sommigen zou het cordon ondemocratisch zijn. Maar op geen enkele wijze wordt de politieke praktijk van Vlaams Belang en zijn vertegenwoordiging in de democratische en de afgeleide organen aan banden gelegd; zo zitten in de Raad van Bestuur van vrt mensen van Vlaams Belang.’

‘Ik ben er absoluut niet voor om Vlaams Belang (voorheen: Vlaams Blok) te negeren. Dat is een misverstand in Nederland over het cordon. In Wallonië is de negeerstrategie een tijdje geprobeerd en is het cordon ook geïnterpreteerd als zou het een mediaboycot inhouden. Maar zo’n negatiepolitiek voor Vlaams Belang, of voor andere extreme partijen, werkt niet.’

‘Overigens is in Wallonië extreem rechts veel minder sterk. Daar heb je geen Vlaams Belang. Die partij is sterk ideologisch geprofileerd en is voortgekomen uit twee bronnen: de Vlaamse collaboratie met de nazi’s en extreemrechts populisme, culminerend in een politiek van racisme.’

‘In 2004 heeft het Hof van Beroep van Gent het Vlaams Blok veroordeeld wegens racisme. De motivatie van het Hof was belangwekkend en inhoudelijk zeer duidelijk. Omdat “vreemdelingen op onweerlegbare en systematische wijze als zondebok worden bestempeld” en omdat ze “wetens en willens

hebben aangezet tot haat tegen bepaalde bevolkingsgroepen. Niet enkel omwille van hun nationaliteit maar ook omwille van hun etnische afstamming, hun godsdienst en zelfs hun gewoonten en hun kledij”. Volgens het Hof “is dit aanzetten tot rassenhaat en niet het uitoefenen van de vrijheid van meningsuiting”. Vlaams Belang moet je dan ook zeker niet vergelijken met voorheen Fortuyn of Verdonk, of bij gebrek aan een veroordeling (nog) niet met Wilders.’

‘Ondanks de uitspraak van het hof bleven sommige politici en opiniemakers bij hun standpunt dat samenwerking met extreem rechts niet langer valt uit te sluiten. Een veelgebruikte argumentatie tegen het cordon is de “verbrandingsstrategie”. Via het laten meespelen op gemeentelijk vlak zou Vlaams Belang inhoudelijk moeten inbinden en dus electoraal verliezen. Maar deze argumentatie is empirisch niet houdbaar. Zelfs niet in Oostenrijk, dat vaak als voorbeeld wordt aangehaald. Dan vergeet men bijvoorbeeld voor het gemak dat Haider in Karinthië nog steeds aan de macht is.’

‘Het cordon wordt wel overschat. Het kan niet worden beschouwd als de ultieme strategie om de electorale opgang van extreem rechts tegen te houden. Anderzijds is het cordon ook onderschat. Het heeft Vlaams Belang buiten de uitvoerende macht gehouden. Maar het meest onderschatte aspect van het cordon is de motivatie die eraan ten grondslag ligt: de uitspraak van democraten dat ze ondanks hun meningsverschillen over één zaak niet van mening verschillen, namelijk dat je niet slordig omspringt met de fundamenten van de democratie en de grondrechten die daarmee samenhangen, niet banaliseert. In de politiek moet je soepel zijn, maar als het om de democratie gaat, blijft enige halsstarrigheid noodzakelijk. Verkiezingen kun je winnen of verliezen, maar de democratie mag je niet verliezen.’